

Strasbūrā, 7.6.2016.
COM(2016) 377 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

Rīcības plāns trešo valstu valstspiederīgo integrācijai

1. IEVADS

Eiropas sabiedrība ir daudzveidīga un kļūs vēl daudzveidīgāka. Pašlaik ES uzturas 20 miljoni trešo valstu valstspiederīgo, kas kopā veido 4 % no ES kopējā iedzīvotāju skaita¹. Dažādas intensitātes un visdažādāko iemeslu motivēta cilvēku mobilitāte būs raksturīga 21. gs. parādība kā Eiropā, tā pasaulē, un tas nozīmē, ka ES ir aktīvāk jārikojas ne vien migrācijas plūsmu pārvaldībā, bet arī saistībā ar politiku attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgo integrāciju².

ES jau vairākus gadus sniedz atbalstu dalībvalstīm saistībā ar to integrācijas politiku. 2014. gadā Tieslietu un iekšlietu padome atkārtoti apstiprināja 2004. gadā pieņemtos ES **kopējos pamatprincipus imigrantu integrācijas politikai**, kuros izklāstīta kopēja pieeja trešo valstu valstspiederīgo integrācijai ES³. 2011. gadā Eiropas Komisija izklāstīja Eiropas programmu⁴ trešo valstu pilsoņu integrācijai, kurā tika aicināts izmantot nostiprinātu un saskaņotu pieeju integrācijai dažādās politikas jomās un pārvaldības līmeņos. Šo gadu laikā daudzas dalībvalstis atkarībā no sava nacionālā konteksta izstrādāja pašas savu integrācijas politiku, un ES sniedza lielu atbalstu dažās no šīm darbībām.

Tomēr, neraugoties uz pieliktajām pūlēm, trešo valstu valstspiederīgie ES nodarbinātības, izglītības un sociālās iekļaušanas ziņā joprojām atrodas sliktākā stāvoklī nekā ES pilsoņi⁵. Tai pašā laikā nesen pieņemtie pasākumi, kuru mērķis ir uzlabot to daudzo, šobrīd ES ieceļojošo personu pārvaldību, kam ir nepieciešama aizsardzība, tostarp pārceļšanās un pārmitināšanas pasākumi⁶, liecina par to, ka dalībvalstīm, kurām ir mazāka pieredze integrācijas jomā, ir jāizstrādā iedarbīgas integrācijas stratēģijas.

Lai garantētu Eiropas sabiedrības labklājību, uzplaukumu un kohēziju nākotnē, ir svarīgi nodrošināt, ka visi tie, kas pilntiesīgi un likumīgi atrodas ES, neatkarīgi no to uzturēšanās ilguma var piedalīties un sniegt savu ieguldījumu. Laikā, kad pieaug diskriminācija, aizspriedumi, rasisms un ksenofobija, ir likumīgs, morāls un ekonomisks pienākums atbalstīt ES pamattiesības, vērtības un brīvības un turpināt strādāt pie sabiedrības kohēzijas palielināšanas kopumā. Trešo valstu valstspiederīgo sekmīga integrācija ir visu dalībvalstu kopējās interesēs.

Ieguldot resursus un enerģiju integrācijas politikā pašlaik, ilgtermiņā tiks panākta pārticīgāka, saliedētāka un iekļaujošāka Eiropas sabiedrība. Eiropas programmā migrācijas jomā⁷ tika uzsvērtā vajadzība pēc iedarbīgas trešo valstu valstspiederīgo integrācijas politikas. Ņemot vērā pašreizējās ar migrāciju saistītās problēmas un kā paziņots Komisijas 2016. gada 6. aprīļa paziņojumā⁸, ir pienācis laiks atkal izmantot un stiprināt kopējo pieeju dažādās

¹ Sk. Eurostat (2015).

² Šajā rīcības plānā ir aplūkota to migrantu, tostarp bēgļu, integrācija, kuri ir ārpus ES esošu valstu valstspiederīgie un uzturas ES likumīgi. Tas neattiecas uz ES dalībvalstu valstspiederīgajiem, kuru vecāki vai vecvecāki bijuši migranti no trešām valstīm, ne arī ES valstu valstspiederīgajiem, kas ir izmantojuši savas tiesības brīvi pārvietoties, un viņu ģimenes locekļiem.

³ Sk. Tieslietu un iekšlietu padomes 2014. gada 5. un 6. jūnija secinājumi:
http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/jha/82745.pdf.

⁴ Sk. COM(2011) 455 galīgā redakcija, 20.7.2011.

⁵ Sk. Eurostat datus: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migrant_integration_statistics_-_overview un *Indicators of Immigration Integration 2015 — Settling In*, ESAO / Eiropas Savienība, 2015, <http://www.oecd.org/els/mig/Indicators-of-Immigrant-Integration-2015.pdf>.

⁶ Sk. Komisijas ziņojumus par pārceļšanu un pārmitināšanu: COM(2016) 165 *final*, COM(2016) 222 *final*, COM(2016) 360 *final*.

⁷ Sk. COM(2015) 240 *final*, 13.5.2012.

⁸ Sk. COM(2016) 197 *final*, 6.4.2016.

politikas jomās, iesaistot visus attiecīgos dalībniekus, tostarp ES, dalībvalstis, reģionālās un vietējās varas iestādes, kā arī sociālos partnerus un pilsoniskās sabiedrības organizācijas. Tas apstiprināts arī Eiropas Parlamenta 2016. gada 12. aprīļa rezolūcijā, kurā cita starpā aicināts nodrošināt visiem trešo valstu valstspiederīgajiem, tostarp bēgļiem, pilnvērtīgas līdzdalības iespējas un tos agrīni integrēt⁹.

Lai gan integrācijas jautājumi lielākoties ir dalībvalstu kompetencē, tomēr, kā norādīts Līguma par Eiropas Savienības darbību 79. panta 4. punktā, ES var noteikt pasākumus, ar kuriem veicina un atbalsta dalībvalstu rīcību, kuras mērķis ir veicināt to trešo valstu valstspiederīgo integrāciju, kas likumīgi uzturas to teritorijā, un tai ir liela nozīme dalībvalstu darbību un politikas atbalstīšanā, stimulēšanā un koordinēšanā šajā jomā. Pašreizējā kontekstā daudzas ES dalībvalstis saskaras ar līdzīgām problēmām, un ES līmeņa rīcība, kas izpaužas kā strukturāls un finansiāls atbalsts, var dot pievienoto vērtību. Šis rīcības plāns nodrošina kopēju politikas satvaru, kam būtu jāpalīdz dalībvalstīm turpmāk attīstīt un stiprināt valsts politiku attiecībā uz imigrējušu trešo valstu valstspiederīgo integrāciju, un apraksta politisko, darbības un finansiālo atbalstu, ko Komisija sniegs dalībvalstīm, lai atbalstītu to centienus.

2. INTEGRĀCIJAS PROBLĒMAS UN IESPĒJAS

Pētījumi liecina, ka trešo valstu valstspiederīgie joprojām saskaras ar šķēršļiem izglītības sistēmā, darba tirgū un piekļuvē pienācīgiem mājokļiem¹⁰. Pat tad, ja tie ir nodarbināti, tie ir pakļauti lielākam nabadzības vai sociālās atstumtības riskam nekā uzņēmējvalstu valstspiederīgie. Bērni ir pakļauti īpaši lielam nabadzības riskam.

Kā Komisija norādīja 2016. gada 7. aprīļa paziņojumā¹¹, valstu ekonomikas un sociālajā politikā būs jāņem vērā trešo valstu migrantu un bēgļu nesensais pieplūdums, jo īpaši jāparedz viņu neatliekamāko vajadzību nodrošinājums un integrācija darba tirgū un sabiedrībā. Daudzām dalībvalstīm tas būs izaicinājums, tomēr, ja tiks radīti labvēlīgi apstākļi ātrai un sekmīgai integrācijai, tā būs arī iespēja, jo īpaši dalībvalstīm, kurās norit demogrāfiskas pārmaiņas. Cita starpā tas sniegs labumu arī ekonomikai, jo, kā liecina pierādījumi, trešo valstu valstspiederīgie sniedz pozitīvu fiskālo tīro ieguldījumu, ja tos sekmīgi un laikus integrē, sākot ar agrīnu integrāciju izglītībā un darba tirgū¹².

⁹ Sk. Eiropas Parlamenta 2016. gada 12. aprīļa rezolūcija par stāvokli Vidusjūras reģionā un vajadzību pēc ES holistiskas pieejas migrācijas jomā (2015/2095(INI)).

¹⁰ 2015. gadā trešo valstu valstspiederīgo nodarbinātības līmenis bija par 12,4 procentpunktiem zemāks nekā uzņēmējvalstu valstspiederīgo nodarbinātības līmenis, un sieviešu nodarbinātības līmenis bija īpaši zems. Pat ja migrantiem no trešām valstīm ir universitātes diploms, tie bieži vien ir nodarbināti darbā, kur tie neizmanto visu savu potenciālu. Nepietiekama sekmība mācībās pirmās paaudzes migrantu vidū ir divreiz izplatītāka (42 %) nekā to studentu vidū, kuru vecāki dzimuši attiecīgajā valstī (20 %), un arī otrās paaudzes vidū (personas, kuras dzimušas attiecīgajā valstī, bet kuru vecāki dzimuši citā valstī) šis rādītājs ir augsts (34 %). 2014. gadā 49 % trešo valstu valstspiederīgo bija pakļauti nabadzības vai sociālās atstumtības riskam, salīdzinājumam — uzņēmējvalsts valstspiederīgo vidū šis rādītājs bija 22 %. 18,2 % jauniešu, kas dzimuši ārpus ES, dzīvoja dziļā materiālā trūkumā. Iespēja, ka trešo valstu valstspiederīgie dzīvos pārapdzīvotā māsaimniecībā, bija lielāka nekā iespēja, ka šādos apstākļos dzīvos attiecīgajā valstī dzimušie iedzīvotāji.

¹¹ Sk. 2016. gada Eiropas pusgads — novērtējums par strukturālo reformu virzību, makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanu un koriģēšanu un saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1176/2011 sagatavoto padziļināto pārskatu rezultātiem (COM(2016) 95 final/2).

¹² Sk., piem., "The Fiscal Impact of Immigration in OECD Countries", *International Migration Outlook 2013*, ESAO, un EK 2016. gada politikas pārskatu "Research on Migration: Facing Realities and Maximising Opportunities".

Nespēja izmantot trešo valstu valstspiederīgo potenciālu ES radītu ārkārtīgus resursu zudumus gan pašiem skartajiem indivīdiem, gan arī mūsu ekonomikai un sabiedrībai kopumā¹³. Pastāv acīmredzams risks, ka neintegrēšanas izmaksas izrādīsies lielākas nekā integrācijas politikā veikto ieguldījumu izmaksas.

Ar integrāciju saistītās individuālās vajadzības ir ļoti dažādas atkarībā no tā, kāpēc attiecīgā persona ieradies ES un cik ilgi tai paredzēts te uzturēties, kā arī no personu prasmēm, izglītības līmeņa un darba pieredzes. Augsti kvalificētiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kas pārceļas ekonomisku iemeslu dēļ, atbalstu integrācijā bieži vien sniedz to darba devēji, kas nodrošina, piemēram, valodu kursus, kā arī darba vides nodrošinātais tīkls. Citi trešo valstu valstspiederīgie varētu negūt šādu atbalstu. It īpaši nesen ieradušies bēgļi saskaras ar specifiskām problēmām, piemēram, neaizsargātību pārciesto traumu dēļ, dokumentu, tostarp kvalifikācijas dokumentu, trūkumu, ekonomisko neaktivitāti pirms patvēruma pieteikuma izskatīšanas procedūras un tās laikā¹⁴, kā arī kultūras un valodas šķēršļiem un stigmatizācijas risku izglītībā un darba un mājokļu tirgū, lai gan bēgļi nav vienīgie, kas saskaras ar šīm problēmām.

Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas darbības nav un nebūtu jāīsteno uz to pasākumu rēķina, kuru mērķis ir sniegt labumu citām neaizsargātām vai nelabvēlīgākā situācijā esošām grupām vai minoritātēm. Patiesībā trešo valstu valstspiederīgo integrācijas jautājuma sasaistīšana ar citām jomām ir iekļaujošas sociālās, izglītības, darba tirgus, veselības aizsardzības un līdztiesības politikas modernizācijas un veidošanas centienu neatņemama daļa, un tai tādai vajadzētu būt, lai piedāvātu visiem jēgpilnas iespējas iesaistīties sabiedrībā un ekonomikā. Gaidāmās jaunās Prasmju programmas Eiropai¹⁵ mērķis ir nostiprināt cilvēkkapitālu un tā nodarbināmību Eiropā, tādējādi palielinot ES vispārējo konkurētspēju. Tai pašā laikā mērķorientēti īpaši pasākumi var apmierināt konkrētu trešo valstu migrantu grupu vajadzības, kas saistītas ar integrāciju, neatkarīgi no tā, vai šie migranti ieradušies nesen un ir tiesīgi palikt vai uzturējušies ES jau vairākus gadus¹⁶.

3. SALIEDĒTAS SABIEDRĪBAS VEIDOŠANA

Lai izstrādātu iedarbīgu integrācijas politiku, kas attiecas gan uz tiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri ir nesen ieradušies un ir tiesīgi palikt, gan tiem, kuri ES uzturējušies ilgāku laiku, ir jāveic ilgtermiņa ieguldījumi. Iedarbīgiem un taisnīgiem integrācijas pasākumiem ir nepieciešami pietiekami politiski, sociāli un finansiāli ieguldījumi, kas galu galā ilgtermiņā sniegs labumu visām mūsu kopienām.

¹³ Sk. Eiropas Komisijas Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāta publicēto dokumentu "An economic take on refugee crisis".

¹⁴ ES tiesību aktos, jo īpaši Uzņemšanas apstākļu direktīvā (Direktīva 2013/33/ES) un Kvalifikācijas direktīvā (Direktīva 2011/95/ES), dalībvalstīm ir noteikti īpaši pienākumi — jau no sākuma nodrošināt patvēruma meklētājiem pienācīgus uzņemšanas apstākļus, nodrošināt tiem vienlīdzīgu piekļuvi darba tirgum un atvieglot piekļuvi darba tirgum pēc aizsardzības piešķiršanas, kā arī nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi attiecībā uz diplomu atzīšanu un īpašus atvieglošanas pasākumus.

¹⁵ Sk. Jauno Prasmju programmu Eiropai. Kopīgs darbs cilvēkkapitāla, nodarbināmības un konkurētspējas stiprināšanai (COM(2016) 381), gaidāma.

¹⁶ Ar šādiem pasākumiem var arī apmierināt to personu vajadzības, kas imigrējušas ES no trešās valsts un kam ir piešķirta dalībvalsts pilsonība, un to ES valstspiederīgo vajadzības, kuru vecāki vai vecvecāki sākotnēji imigrējuši ES no trešām valstīm.

Pieredze liecina, ka integrācijas politika darbojas visefektīvāk, ja tā ir izstrādāta, lai nodrošinātu saskaņotas sistēmas, kas atvieglo visu sabiedrības locekļu — gan trešo valstu valstspiederīgo, gan to apkārtējo kopienu — līdzdalību un sniedz tiem pilnvērtīgas iespējas. Tas nozīmē, ka integrācijai vajadzētu būt kam vairāk par iesaistīšanos darba tirgū un uzņēmējvalsts valodas apguvi — integrācija noris vissekmīgāk, ja tās pamatā ir izpratne par to, ko nozīmē dzīvot daudzveidīgā Eiropas sabiedrībā.

Eiropas Savienība ir balstīta uz tādām pamatvērtībām kā demokrātija, tiesiskums un pamattiesību ievērošana. Eiropas Savienības Pamattiesību hartā ir paredzēts daudz tiesību, kas ir ļoti svarīgas integrācijas procesā, tostarp vārda un reliģiskās pārliecības brīvība un tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi un nediskrimināciju. Lai varētu dzīvot un iesaistīties uzņēmējvalsts sabiedrībā, ir būtiski saprast šīs pamatvērtības un piekrist tām. Tai pašā laikā šīs tiesības arī aizsargā trešo valstu valstspiederīgos un sekmē to iekļaušanu sabiedrībā. Padome šādā aspektā apsprieda trešo valstu valstspiederīgo integrāciju savā 2016. gada dialogā par tiesiskumu¹⁷, kurā tika atkārtoti apstiprināts, ka ir svarīgi vadīties pēc pamatvērtībām un ka ir liela nozīme divvirzienu integrācijas procesa principam.

Šis dinamiskais divvirzienu integrācijas process nozīmē, ka ne tikai tiek *gaidīts*, ka trešo valstu valstspiederīgie pieņems ES pamatvērtības un apgūs uzņēmējvalsts valodu, bet arī tiem tiek *piedāvātas* jēgpilnas iespējas iesaistīties tās dalībvalsts ekonomikā un sabiedrībā, kurā tie apmetas.

Lai persona sajostos piederīga un pilnīgi iedzīvojusies uzņēmējā sabiedrībā un lai veidotos sociāli un ekonomiski plaukstoša sabiedrība, ir gandrīz tikpat svarīgi, ka persona aktīvi piedalās politiskajā, kultūras un sabiedriskajā dzīvē un ka tai ir atļauts piedalīties tajā. Labvēlīgas, daudzveidīgas un iekļaujošas sabiedrības veidošana ir process, kurā jāiesaistās gan trešo valstu valstspiederīgajiem, gan uzņēmējas sabiedrības valstspiederīgajiem. Ir ļoti svarīgi sekmēt starpkultūru dialogu, tostarp dialogu starp kopienām, kas pārstāv dažādas reliģijas, cilvēktiesību ievērošanu un Eiropas vērtības.

4. GALVENĀS POLITIKAS PRIORITĀTES UN RĪKI INTEGRĀCIJAS SEKMĒŠANAI VISĀ ES

Sekmīga integrācija ir process, kas aizņem laiku, un, kas ir vēl svarīgāk, tā norisinās dažādās politikas jomās, piemēram, izglītībā, nodarbinātībā, uzņēmējdarbībā, kultūrā, un dažādos apstākļos. Šā rīcības plāna pamatā ir 2011. gada Eiropas integrācijas programma, un tajā ir izklāstītas politikas prioritātes un rīki, kas palīdzēs īstenot šīs prioritātes.

4.1. Politikas prioritātes

Ir jāpiešķir prioritāte īpašiem pasākumiem, kas jāveic gan ES, gan dalībvalstu līmenī, lai stiprinātu un sekmētu integrāciju galvenajās politikas jomās.

4.1.1. Pirmsizceļošanas/pirmsieceļošanas pasākumi

Ir pierādījies, ka būtisks sekmīgas integrācijas elements ir atbalsta sniegšana trešo valstu valstspiederīgajiem pēc iespējas agrākā migrācijas procesa posmā. Kad vien iespējams, vispirms jāīsteno pirmsizceļošanas un pirmsieceļošanas pasākumi, kas paredzēti gan personām, kuras ierodas no trešām valstīm, gan uzņēmējai sabiedrībai. Šādi pasākumi

¹⁷ Sk. <http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/gac/2016/05/24/>.

personām var sniegt labumu neatkarīgi no tā, kāpēc tās likumīgi ieradušās ES, bet tie var būt jo īpaši svarīgi gadījumos, kad notiek sagatavošanās bēgļu pārmitināšanai. Tā kā dalībvalstīm būtu jāpanāk lielāks progress 2015. gada jūnija Pārņemšanas lēmuma¹⁸, Humanitārās uzņemšanas shēmas ar Turciju¹⁹ un ES un Turcijas paziņojumā paredzētās pārmitināšanas shēmas “viens pret vienu”²⁰ īstenošanā, aizvien svarīgāk būs papildus attīstīt pirmsizceļošanas pasākumus, lai atvieglotu integrāciju, jo īpaši, ņemot vērā gaidāmo strukturēto pārmitināšanas sistēmu, kā tas izklāstīts 2016. gada 6. aprīļa paziņojumā²¹.

Pirmsizceļošanas valodu kursi un ar darbu saistīta apmācība var paātrināt attiecīgo trešo valstu valstspiederīgo, jo īpaši to, kuri ierodas darba vai ģimenes apsvērumu dēļ, kā arī pārmitināmo bēgļu integrāciju nākamajā dzīves vidē. Ir pierādījies, ka pirmsizceļošanas pasākumi īpaši paātrina integrāciju tad, ja tos kopīgi izstrādājušas izcelsmes un galamērķa valstis. Tomēr sadarbība ar izcelsmes un tranzīta valstīm šajā jautājumā joprojām nav pietiekami attīstīta. Komisija paziņojumā par jauna satvara partnerībai ar trešām valstīm izveidi saskaņā ar Eiropas programmu migrācijas jomā²² ierosina saskaņotu un pielāgotu pieeju, kas izmantojama, kopā ar dalībvalstīm izstrādājot instrumentus, rīkus un sviras, lai, panākot visaptverošu partnerību ar trešām valstīm, varētu uzlabot migrācijas pārvaldību. Piemēram, Komisija strādās kopīgi ar dalībvalstīm, lai stiprinātu sadarbību ar izvēlētiem trešām valstīm un izpildītu 2015. gada novembra Valetas samitā par migrāciju parakstītajā rīcības plānā²³ paredzētās saistības, tostarp attiecībā uz pirmsizceļošanas pasākumiem.

Galvenie pasākumi, kas jāīsteno bēgļu pārmitināšanas gadījumā, lai atvieglotu to integrāciju galamērķa valstī, ir to informēšana par pārmitināšanas valsti, palīdzība reālistisku gaidu radīšanā par to jauno dzīvi, to informēšana par to tiesībām un pienākumiem un valodas un citu tādu prasmju nodrošināšana, kuras var tiem palīdzēt sekmīgi iejusties jaunajā vidē.

Visos integrācijas procesa posmos, tostarp pirms izceļošanas, ir novatoriskā veidā jāizmanto tehnoloģijas, sociālie plašsaziņas līdzekļi un internets. Dažas dalībvalstis ir izstrādājušas tiešsaistes rīkus, piemēram, tālruņa lietotnes, lai informētu tikko ieradušos patvēruma meklētājus par to tiesībām un uzņēmēju sabiedrību vai lai nodrošinātu valodas mācības pamatlīmenī vai īpaši praktisku informāciju ikdienas dzīves atvieglošanai.

Tāpat arī pirmsieceļošanas pasākumi var palīdzēt uzņēmējai kopienai sagatavoties trešo valstu valstspiederīgo uzņemšanai, palielinot empātiju un izpratni, lai pārvarētu aizspriedumus, un veicinot atvērtību un labvēlīgu attieksmi. Daudzas dalībvalstis jau organizē attiecīgus pirmsieceļošanas pasākumus kopienām, kas uzņem pārmitinātos bēgļus. Piemēram, tīkls *SHARE*, kuru līdzfinansējusi Eiropas Komisija un kura mērķis ir veidot saiknes starp Eiropas reģionālajām un vietējām varas iestādēm un to pilsoniskās sabiedrības partneriem, kas iesaistīti bēgļu pārmitināšanā un integrācijā, ir izstrādājis rīkkopu pārmitinātu bēgļu uzņemšanai, atbalstīšanai un to iespēju palielināšanai “Share City Curriculum”²⁴.

Lai īstenotu saistības pārmitināšanas jomā, Komisija sniegs dalībvalstīm papildu finansiālo atbalstu iedarbīgu pirmsizceļošanas pasākumu organizēšanā un uzlabos sadarbību ar

¹⁸ Sk. C(2015) 3560 *final*.

¹⁹ Sk. C(2015) 9490.

²⁰ Sk. <http://www.consilium.europa.eu/lv/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/>.

²¹ Sk. COM(2016) 197 *final*, 6.4.2016.

²² Sk.. Paziņojumu par jauna satvara partnerībai ar trešām valstīm izveidi saskaņā ar Eiropas programmu migrācijas jomā (COM(2016) 385, 7.6.2016).

²³ Sk. http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2015/11/ACTION_PLAN_EN_pdf/.

²⁴ Sk. gala ziņojumu: <http://www.eurocities.eu/eurocities/news/-Building-a-resettlement-network-of-European-cities-and-regions-SHARE-project-publication-WSPO-A9SHLX>.

attiecīgiem starptautiskiem dalībniekiem, piemēram, Starptautisko Migrācijas organizāciju (*IOM*). Komisija ir paredzējusi jaunajai Eiropas Savienības patvēruma aģentūrai lielu nozīmi paraugprakses apmaiņas starp dalībvalstīm atvieglošanā un pārraudzībā, tostarp pirmsizceļošanas integrācijas pasākumu jomā²⁵.

Komisija:

- sāks projektus, kas atbalsta pirmsizceļošanas un pirmsieceļošanas pasākumus vietējām kopienām, tostarp pārmitināšanas programmu ietvaros, īpašu uzmanību pievēršot prioritārām trešām valstīm,
- sadarbosies ar dalībvalstīm, lai stiprinātu sadarbību ar izvēlētām trešām valstīm pirmsizceļošanas pasākumu jautājumā, tostarp Valetas rīcības plāna ietvaros.

Dalībvalstis tiek mudinātas to integrācijas politikas stiprināšanā:

- veicināt privātas sponsorēšanas programmas²⁶, kas paredzētas bēgļu pārmitināšanai, lai aktīvi iesaistītu vietējās kopienas trešo valstu valstspiederīgo integrācijas procesā,
- apsvērt iespēju piedalīties daudzpusējos ieinteresēto personu projektos bēgļu pārmitināšanas jomā, piemēram, ES projektā, kura mērķis ir, apmainoties ar jaunām zināšanām, atvieglot pārmitināšanu un bēgļu uzņemšanu²⁷,
- cita starpā galvenajās trešās valstīs esošajās vēstniecībās norīkojot integrācijas sadarbības koordinatorus, sniegt pirmsizceļošanas informāciju, lai sagatavotu personas ieceļošanai ES.

4.1.2. Izglītība

Izglītība un apmācība ir vieni no visspēcīgākajiem integrācijas rīkiem, un piekļuve tām būtu jānodrošina un jāsekmē pēc iespējas agrāk. Pamatprasmju apguve ir pamats turpmākai izglītībai un durvis uz nodarbinātību un sociālo iekļaušanu.

Trešo valstu valstspiederīgajiem ir ārkārtīgi svarīgi apgūt galamērķa valsts valodu, lai sekmīgi integrētos. Pēc iespējas agrākā posmā pēc ierašanās būtu jānodrošina valodas integrācijas programmas, kuras pielāgotas katras personas vajadzībām pēc valodas prasmēm un kurās valodas mācības apvienotas ar citu prasmju un iemaņu apguvi vai darba pieredzi. Īpaši būtu jā rūpējas par to, lai šie kursi būtu vienlīdz pieejami gan sievietēm, gan vīriešiem.

Visiem bērniem, neatkarīgi no ģimenes vai kultūras, no kuras tie nāk, vai no dzimuma, ir tiesības uz izglītību, lai turpinātu savu izaugsmi. Bērni bēgļi, ļoti iespējams, uz laiku ir pārtraukuši izglītības ieguvu, vai dažiem no tiem vispār nav bijis iespējas iet skolā, un tiem būs vajadzīgs pielāgots atbalsts, tai skaitā mācībstundas, kurās tiek atgūts mācībās iekavētais. Skolotājiem ir vajadzīgas prasmes, kas nepieciešamas, lai tie varētu palīdzēt šiem

²⁵ Sk. COM(2016) 197 *final*, 6.4.2016.

²⁶ Privātas sponsorēšanas programmu ietvaros pilsoniskās sabiedrības organizācijas vai fizisku personu grupas līdzfinansē pārmitināšanas izmaksas un sadarbībā ar vietējām kopienām nodrošina pārmitināto bēgļu pirmreizējo integrāciju.

²⁷ Projekts *EU-FRANK*: ES finansēts un Zviedrijas Migrācijas aģentūras vadīts 2016.–2020. gada projekts, kura mērķis ir, apmainoties ar jaunām zināšanām, atvieglot pārmitināšanu un bēgļu uzņemšanu.

audzēkņiem, un skolotāji būtu jāatbalsta to darbā, ko tie veic aizvien daudzveidīgākās klasēs, arī tāpēc, lai novērstu nesekmību mācībās un izglītojamo segregāciju.

No trešām valstīm nākušu ģimeņu un bērnu integrācijā ļoti svarīga ir pirmsskolas izglītība un aprūpe. Tā ir būtiska, lai varētu iemācīties sadzīvot heterogēnā sabiedrībā un apgūt valodu. Ir pierādījies, ka ieguldījumiem pirmsskolas izglītībā un aprūpē ir labi rezultāti cīņā pret nabadzību un sociālo atstumtību un visa potenciāla izmantošanas iespēju nodrošināšanā visiem bērniem.

Trešo valstu valstspiederīgajiem ir būtiski saprast uzņēmējas sabiedrības likumus, kultūru un vērtības, lai saprastu atbildību, kas saistīta ar to jauno dzīvi uzņēmējā sabiedrībā, un aktīvi iesaistītos tajā. Izglītībai ir liela nozīme bērnu socializācijā, un tā var uzlabot sociālo kohēziju un savstarpējo sapratni starp trešo valstu valstspiederīgajiem un uzņēmējām sabiedrībām. Būtu papildus jāizskata jautājums par pilsoniskās izglītības kursu pasniegšanu vidusskolās. Arī neformālā izglītība (piem., jauniešu apvienībās, kultūras un sporta nodarbībās) ir svarīgs elements, kas papildina integrāciju, kura tiek panākta skolās vai augstākās izglītības iestādēs nodrošinātās formālās izglītības ceļā.

Jaunās Prasmju programmas Eiropai ietvaros Komisija piedāvās pasākumus, ar kuriem var veicināt mazprasmīgu un mazkvalificētu personu prasmju pilnveidi, kas varētu sniegt labumu trešo valstu valstspiederīgajiem²⁸.

Komisija:

- ar *Erasmus+* tiešsaistes lingvistisko atbalstu nodrošinās tiešsaistē valodas prasmju novērtējumu un valodu mācības nesen ieceļojušajiem trešo valstu valstspiederīgajiem, jo īpaši bēgļiem (bēgļiem pieejams 100 000 licenču tiešsaistes valodu kursiem trīs gadu periodam),
- atbalstīs mācīšanās no līdzbiedriem pasākumus par galvenajiem politikas pasākumiem, piemēram, sagatavošanas klasēm, valodas un citu prasmju novērtēšanu, atbalsta sniegšanu nepavadītiem bērniem, starpkultūru izpratnes palielināšanu, akadēmisko kvalifikāciju atzīšanu un integrāciju augstākajā izglītībā,
- ar Komisijas tiešsaistes platformu [School Education Gateway](#) sniegs atbalstu skolām iekļaujošas izglītības sekmēšanā un audzēkņu migrantu īpašo vajadzību apmierināšanā,
- izstrādājot Eiropas Pirmsskolas izglītības un aprūpes (*ECEC*) kvalitātes sistēmu, kā arī palīdzot *ECEC* darbiniekiem reaģēt uz ģimeņu konkrēto situāciju, likvidēs šķēršļus meiteņu un zēnu, kas ir trešo valstu valstspiederīgie, iesaistē pirmsskolas izglītībā,
- sniegs atbalstu mazprasmīgu un mazkvalificētu personu prasmju pilnveidē jaunās Prasmju programmas Eiropai ietvaros.

Dalībvalstis tiek mudinātas to integrācijas politikas stiprināšanā:

- nodrošināt skolotājiem un skolu darbiniekiem daudzveidības pārvaldībai nepieciešamās prasmes un sekmēt migrantu izcelsmes skolotāju pieņemšanu darbā,
- veicināt un atbalstīt migrantu bērnu iesaisti pirmsskolas izglītībā un aprūpē.

²⁸ Sk. jauno Prasmju programmu Eiropai. Kopīgs darbs cilvēkkapitāla, nodarbināmības un konkurētspējas stiprināšanai (COM(2016) 381), gaidāma.

4.1.3. Integrācija darba tirgū un piekļuve profesionālajai apmācībai

Nodarbinātība ir viens no integrācijas procesa pamatakmeņiem. Ir būtiski atrast darbu, lai iekļautos uzņēmējas sabiedrības ekonomiskajā un sociālajā dzīvē, iegūtu pienācīgu mājokli un dzīvotu cilvēka cienīgos apstākļos, kā arī iekļautos ekonomikā. Savlaicīga un pilnvērtīga integrācija darba tirgū var arī palīdzēt apmierināt pieaugošās vajadzības pēc konkrētām prasmēm ES, kā arī palielināt sociālās drošības sistēmu ilgtspēju novecojošu iedzīvotāju un darbaspēka kontekstā. Patiesībā tieši nodarbinātība parasti visspēcīgāk nosaka to, kāds būs trešo valstu valstspiederīgo kopējais tīrais fiskālais ieguldījums²⁹. Uzņēmējdarbības atbalstīšana, tostarp piekļuves nodrošināšana jau izveidotām mikrokreditēšanas atbalsta shēmām, arī ir būtisks veids, kā palielināt trešo valstu valstspiederīgo ieguldījumu ekonomikā un sabiedrībā kopumā.

Tomēr vairumā dalībvalstu trešo valstu valstspiederīgo nodarbinātības līmenis joprojām ir zemāks par uzņēmējas valsts pilsoņu nodarbinātības vidējo līmeni³⁰. Daudzu trešo valstu valstspiederīgo kvalifikācijas vai prasmju līmenis ir augstāks nekā nepieciešams to darbā, vai arī tie strādā nelabvēlīgākos apstākļos algas, nodarbinātības aizsardzības un karjeras izaugsmes ziņā, vai to daļa dažās nozarēs ir nesamērīgi liela³¹. Sievietēm parasti ir īpaši zems nodarbinātības un ekonomiskās aktivitātes līmenis³², tāpēc ir obligāti jāpievērš īpaša uzmanība to integrācijai darba tirgū.

Ir būtiski atvieglot prasmju validāciju un kvalifikāciju atzīšanu, lai nodrošinātu, ka tiek izmantots viss personu prasmju potenciāls. Tas ir jo īpaši svarīgi bēgļiem, kuriem var nebūt nepieciešamo dokumentāro pierādījumu par to iegūto izglītību un kvalifikācijām, kuri var būt pārtraukuši izglītības iegūvi vai kuri var nebūt ieguvuši nekādu formālo izglītību.

2016. gada 16. marta augstākā līmeņa trīspusējā sociālo lietu sanāksmē³³ ES pārnozaru sociālie partneri iepazīstināja ar kopīgu paziņojumu par bēgļu krīzi³⁴, uzsverot, cik svarīgi ir integrēt bēgļus apmācībā, nodarbinātībā un sabiedrībā kopumā, un aicinot panākt visaptverošu risinājumu prasmju analīzei un validācijai, ņemot vērā ekonomiskās vajadzības.

Lai gan ES tiesību aktos jau bēgļiem ir paredzēta tāda pati piekļuve darba tirgum kā attiecīgās valsts valstspiederīgajiem, būs vēl jāīsteno aktīva vispārēja un arī mērķorientēta darba tirgus politika, lai atvieglotu bēgļu iesaistīšanos darba tirgū. Komisija atzinīgi vērtē to, ka dažas dalībvalstis ļauj bēgļiem piekļūt darba tirgum daudz agrāk nekā Uzņemšanas apstākļu direktīvā noteiktajā deviņu mēnešu termiņā (piem., Beļģija, Itālija, Rumānija). Tā atzinīgi vērtē arī to, ka ir atviegloti patvēruma meklētājiem piemērotie nosacījumi attiecībā uz piekļuvi darba tirgum (Vācija), kā arī iniciatīvas, kuru mērķis ir sasaistīt patvēruma meklētāju un bēgļu izvietojumu ar nodarbinātības iespējām (piem., Dānijā, Igaunijā, Portugālē, Somijā,

²⁹ Sk. Eiropas Komisijas publicēto Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāta dokumentu "An economic take on refugee crisis".

³⁰ Sk. Eurostat: Migrantu integrācija ES darba tirgū, 6.6.2016.

³¹ Vairāk nekā 40 % darba ņēmēju, kas nākuši no trešām valstīm un kam ir augsts izglītības līmenis, veic vidēji vai mazkvalificētu darbu, savukārt uzņēmēju valstu valstspiederīgo vidū šis rādītājs ir aptuveni 20 % (Eurostat, darbaspēka apsekojums).

³² 2015. gadā bija nodarbināta mazāk nekā puse sieviešu, kas ir trešo valstu valstspiederīgās, un šis rādītājs ir vairāk nekā par 16 procentpunktiem mazāks nekā sieviešu, kas ir ES valstu valstspiederīgās, nodarbinātības līmenis.

³³ Augstākā līmeņa trīspusējā sociālo lietu sanāksmē divreiz gadā pulcējas ES iestāžu un ES sociālo partneru vadītāji, lai apspriestu aktuālus jautājumus.

³⁴ Sk. https://www.etuc.org/sites/www.etuc.org/files/press-release/files/14.03.16_final_eco_soc_partners_message_refugee_crisis.pdf.

Zviedrijā). Tomēr, neraugoties uz šiem notikumiem, praksē joprojām ir ievērojami šķēršļi iesaistei darba tirgū.

Dažiem trešo valstu valstspiederīgajiem varētu būt īpaši noderīga agrīna integrācija profesionālajā apmācībā ar spēcīgu uzsvāru uz darbā īstenotu mācīšanos, kas nodrošinātu tiem pamatu sekmīgai integrācijai darba tirgū un virzībai uz augstāku kvalifikācijas līmeni. Komisija izmantos pašreizējās politikas iniciatīvas un programmas (Eiropas Mācekļu aliansi, Eiropas Jaunatnes paktu, *Erasmus+*, sistēmu “Izglītība un apmācība 2020” utt.), lai sekmētu mācīšanos no līdzbiedriem un daudzsološas prakses apmaiņu integrācijas jautājumā profesionālās izglītības un apmācības jomā.

Visbeidzot, ir ļoti svarīgi agrīni aktivizēt neaizsargātus jauniešus, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu (*NEET*), tostarp jauniešus, kas ir trešo valstu valstspiederīgie, un īstenot ar tiem saistītos intervences pasākumus, lai nodrošinātu to raitu integrāciju izglītībā, mācekļībā vai darba tirgū vai nodrošinātu tiem iespēju stažēties. Komisija izpētīs, kā varētu papildus uzlabot jaunu, neaizsargātu *NEET*, tostarp to, kas ir trešo valstu valstspiederīgie, iesaistīšanas pasākumus spēkā esošās garantijas jauniešiem ietvaros un, ja iespējams, ar privāta sektora iesaistīšanos.

Komisija jaunās Prasmju programmas Eiropai ietvaros izstrādās pasākumus un rīkus, kas tiks izmantoti trešo valstu valstspiederīgo prasmju profilu veidošanā un kvalifikāciju atzīšanā³⁵.

Komisija:

- izstrādās tiešsaistes repozitoriju, kurā būs daudzsološas prakses piemēri bēgļu integrācijai darba tirgū un labas izredzes bēgļiem un patvēruma meklētājiem piešķirt aizsardzību un kuru varēs izmantot dalībvalstu politikas veidotāji,
- jaunās Prasmju programmas Eiropai ietvaros: a) izstrādās “Prasmju un kvalifikāciju rīkkopu”, kas sekmēs nesien ieradušos trešo valstu valstspiederīgo prasmju un kvalifikāciju savlaicīgu noteikšanu; b) nodrošinās, ka *Europass* portālā tiek savākta labāka informācija par kvalifikācijas atzīšanas praksi un lēmumiem dažādās valstīs; c) pārskatot Eiropas kvalifikāciju sistēmu, uzlabos trešās valstīs iegūto kvalifikāciju pārredzamību un izpratni,
- cita starpā uzlabojot Diplomu atzīšanas valsts centru (*NARIC*) savstarpējo sadarbību un apmācot uzņemšanas iestāžu darbiniekus, sniegs īpašu atbalstu trešo valstu valstspiederīgo, tostarp bēgļu, akadēmisko kvalifikāciju agrīnā atzīšanā,
- sāks projektus (Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda un ES Nodarbinātības un sociālās inovācijas programmas ietvaros), kas sekmē bēgļu integrāciju darba tirgū, paātrinātu iesaisti darba tirgū un profesionālajā apmācībā un sieviešu integrāciju darba tirgū,
- apzinās paraugpraksi migrantu uzņēmējdarbības veicināšanā un atbalstīšanā un finansēs šīs paraugprakses izplatīšanai paredzētus izmēģinājuma projektus.

Dalībvalstis tiek mudinātas to integrācijas politikas stiprināšanā:

³⁵ Sk. jauno Prasmju programmu Eiropai. Kopīgs darbs cilvēkkapitāla, nodarbinātības un konkurētspējas stiprināšanai (COM(2016) 381), gaidāma.

- atbalstīt nesen ieradušos trešo valstu valstspiederīgo paātrinātu iesaisti darba tirgū, piemēram, agrīni novērtējot prasmes un kvalifikācijas, nodrošinot valodas mācības apvienojumā ar apmācību darbavietā, kā arī īpašas konsultācijas un padomdošanu,
- likvidēt šķēršļus, lai nodrošinātu bēgļiem un arī patvēruma meklētājiem (ja ir labas izredzes, ka tiem tiks piešķirta aizsardzība) rezultatīvu piekļuvi profesionālajai apmācībai un darba tirgum,
- pēc iespējas drīzāk novērtēt, validēt un atzīt trešo valstu valstspiederīgo prasmes un kvalifikācijas, pilnvērtīgi izmantojot ES līmenī pieejamos rīkus,
- nodrošinot pielāgotu darījumdarbības apmācību un padomdošanu un sniedzot trešo valstu valstspiederīgajiem piekļuvi vispārējām uzņēmējdarbības atbalsta struktūrām, sekmēt uzņēmējdarbību.

4.1.4. Piekļuve pamatpakalpojumiem

Piekļuve pienācīgiem un cenas ziņā pieņemamiem mājokļiem ir pamata priekšnosacījums, kas jāizpilda, lai trešo valstu valstspiederīgie varētu sākt dzīvi jaunajā sabiedrībā, tomēr, ņemot vērā pašreizējo pieplūdumu, ir ārkārtīgi grūti gan nodrošināt mājvietu sākotnējā uzņemšanas posmā, gan rast ilgtermiņa izmitināšanas risinājumus, kas garantētu arī pienācīgas nodarbinātības izredzes. Lai gan mājokļu politika ir valstu kompetencē, Komisija atbalsta dalībvalstis gan saskarē ar tūlītējas izmitināšanas problēmām, kas saistītas ar bēgļu krīzi, gan pienācīgu un cenas ziņā pieņemamu sociālo mājokļu finansēšanā³⁶. Arī Eiropas Investīciju banka var sniegt atbalstu, piemēram, finanšu līdzekļus uzņemšanas centriem, pagaidu mitekļiem patvēruma pieteikuma izskatīšanas laikā un ilgāka termiņa sociālajiem mājokļiem, kas paredzēti trešo valstu valstspiederīgajiem, kuriem piešķirts patvērums³⁷.

Jaunais Eiropas Integrācijas tīkls un ES pilsētvides attīstības plāna ietvaros īstenotās partnerības³⁸ (sk. 4.2.1. punktu turpmāk) piedāvās pilsētām, dalībvalstīm un citām ieinteresētajām personām sistēmu, kurā tās varēs dalīties pieredzē un paraugpraksē saistībā ar daudzveidību un migrāciju no pilsētu skatpunkta, tostarp saistībā ar ģeogrāfiskās izolētības un geto veidošanās novēršanu, un apzināt problēmpunktus un konkrētas darbības.

Pierādījumi liecina, ka veselības problēmas un nespēja piekļūt veselības aprūpes pakalpojumiem var būt būtisks un pastāvīgs šķērslis integrācijai, kurš ietekmē gandrīz visas dzīves jomas un iespēju iesaistīties nodarbinātībā, izglītībā, mācīties uzņēmējas valsts valodu un komunicēt ar valsts iestādēm. Piekļuve veselības aprūpei ir īpaši būtiska pirmajā uzņemšanas posmā, tomēr trešo valstu valstspiederīgie var saskarties ar īpašām problēmām piekļuvē parastiem veselības aprūpes pakalpojumiem, saskarē ar neiepazītām veselības aprūpes sistēmām un iedarbīgā saziņā ar veselības aprūpes darbiniekiem. Komisija finansēs projektus, kas sekmē paraugprakses izmantošanu veselības aprūpes nodrošināšanā neaizsargātām personām, jo īpaši bēgļiem. Turklāt kopā ar Eiropas Slimību profilakses un

³⁶ Atbalstu sociālajiem mājokļiem var sniegt Eiropas strukturālo un investīciju fondu 2014.–2020. gada programmu ietvaros.

³⁷ Līdz šim ir apstiprināts finansējums 3 aizdevumu veidā par kopējo summu aptuveni EUR 800 miljoni, ko paredzēts iztērēt aptuveni 250 000 bēgļu labā (Vācijas un Francijas projekti, kuru kopējās izmaksas ir aptuveni EUR 1,6 miljardi; tiek izvērtēta iespēja piešķirt papildu aizdevumu). Eiropas Investīciju banka finansē arī bēgļiem paredzētā izglītības jomas un sociālā papildatbalsta izmaksas apvienojumā ar ieguldījumiem izmitināšanā.

³⁸ Sk. http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/themes/urban-development/agenda/.

kontroles centru (*ECDC*) un Starptautisko Migrācijas organizāciju (*IOM*) tā ir izstrādājusi “personālo veselības karti”, lai palīdzētu apzināt trešo valstu valstspiederīgo veselības vajadzības un lai atvieglotu šādu personu veselības aprūpes nodrošināšanu.

Komisija:

- veicinās ES fondu izmantošanu trešo valstu valstspiederīgajiem paredzētai uzņemšanas, izglītības, izmitināšanas, veselības aprūpes un sociālajai infrastruktūrai,
- stiprinās sadarbību ar Eiropas Investīciju banku, lai nodrošinātu finansējumu nesen iecelojušu trešo valstu valstspiederīgo pagaidu izmitināšanai un veselības aprūpes struktūrām, kā arī sociālajiem mājokļiem,
- veicinās dalībvalstu un pilsētu līdzbiedru apmaiņas savstarpējās mācīšanās nolūkā — mācību braucienus, salīdzinošu izvērtēšanu un dalīšanos paraugpraksē attiecībā uz to, kā risināt mājokļu problēmas, tostarp novērst ģeogrāfisko izolētību un geto veidošanos,
- Veselības programmas ietvaros atbalstīs paraugpraksi aprūpes nodrošināšanā neaizsargātiem trešo valstu valstspiederīgajiem un bēgļiem, tostarp sievietēm, bērniem un veciem cilvēkiem,
- izstrādās veselības nozares darbiniekiem paredzētus eksperimentālus apmācības moduļus par trešo valstu valstspiederīgo un bēgļu veselības aprūpi, lai uzlabotu un nostiprinātu primārās veselības aprūpes sniedzēju prasmes un spējas, un sekmēs holistisku pieeju trešo valstu valstspiederīgo un bēgļu veselības aprūpei.

Dalībvalstis tiek mudinātas to integrācijas politikas stiprināšanā:

- nodrošināt integrētu pieeju, saskaņojot mājokļu politiku ar taisnīgu piekļuvi nodarbinātībai, veselības aprūpes un sociālajiem pakalpojumiem un koordinējot pārnozaru sadarbību, cita starpā nostiprinot saziņu starp vietējo, reģionālo un valsts līmeni,
- izveidot veselības aprūpes ekspertu kompetences tīklu, kurš būtu veltīts tādiem jautājumiem kā bēgļu garīgā veselība, jo īpaši posttraumatiskais stress, un kurā cieši sadarbotos veselības jomas varas iestādes, NVO un veselības nozares darbinieku organizācijas, lai novērstu un agrīni atklātu problēmas un nodrošinātu atbalstu un terapiju.

4.1.5. Aktīva līdzdalība un sociālā iekļaušana

Trešo valstu valstspiederīgo iesaistīšanās integrācijas politikas izstrādē un īstenošanā ir būtiska, lai uzlabotu to līdzdalību un to integrācijas rezultātus. Integrācija ir kas vairāk par valodas apguvi vai mājokļa vai darba atrašanu. Tā nozīmē arī aktīvu iesaistīšanos vietējā, reģionālajā un valsts kopienā, reālu personīgu kontaktu veidošanu un uzturēšanu sociālos, kultūras un sporta pasākumos un pat iesaistīšanos politiskās norisēs.

Izstrādājot integrācijas politiku ES, valsts vai vietējā līmenī, būtu jāpievērš īpaša uzmanība dzimumu jautājumam, bērnu, tostarp nepavadītu un no vecākiem nošķirtu bērnu³⁹, stāvoklim

³⁹ Sk. Komisijas Paziņojumu par pašreizējo situāciju saistībā ar Eiropas programmā migrācijas jomā izvirzīto prioritāro darbību īstenošanu (COM(2016) 85 *final*).

un to personu stāvoklim, kuras, iespējams, ir neaizsargātas, tostarp to personu stāvoklim, kuras cietušas no vardarbības, kas saistīta ar dzimumu, un kuras pieder pie reliģiskām un etniskām minoritātēm, un kuras tāpēc varētu saskarties ar diskrimināciju vai nesamērīgiem šķēršļiem integrācijā.

Komisija iesaistīsies dialogā ar dalībvalstīm, lai nodrošinātu, ka ar dzimumu jautājumu un migrantu sievietu stāvokli saistītās bažas tiek ņemtas vērā plānotajā politikā un finansēšanas iniciatīvās, tostarp darbībās, kas līdzfinansētas no ES fondiem⁴⁰.

Jau no paša sākuma veicinot mijiedarbību ar uzņēmēju sabiedrību brīvprātīgo darba, sporta un kultūras pasākumos, tiek sekmēts dialogs un savstarpējā sapratne. Tas var labvēlīgi ietekmēt gan nesen ieceļojušos trešo valstu valstspiederīgos (ļaujot tiem justies piederīgiem savai jaunajai kopienai un palīdzot saprast galvenās vērtības un normas), gan uzņēmēju sabiedrību, padarot to pieņemošāku un palīdzot veidot labvēlīgāku attieksmi. Sporta klubi, jauniešu un kultūras organizācijas ES jau aktīvi iesaista nesen ieceļojušās personas savos pasākumos. Eiropas Brīvprātīgo dienests atbalsta brīvprātīgo darbu, piemēram, uzņemšanas centros. Tādējādi tiek radīta saikne starp patvēruma meklētājiem un Eiropas jauniešiem un palīdzēts patvēruma meklētājiem labāk saprast Eiropas kultūru un vērtības.

Tiesību akti aizsargā visas Eiropas Savienībā esošās personas pret tādu diskrimināciju darbā vai piekļuvē darbam, kuras iemesls ir rase vai etniskā izcelsme, reliģija vai pārliecība, un pret tādu diskrimināciju izglītībā, sociālajā aizsardzībā un piekļuvē precēm un pakalpojumiem, kuras pamatā ir rase vai etniskā izcelsme, neatkarīgi no tā, vai šīs personas ir vai nav ES pilsoņi⁴¹. Šo tiesību īstenošana jānodrošina dalībvalstīm, un ir nepieciešama drīza vienošanās par Komisijas priekšlikumu attiecībā uz tiesiskā regulējuma pabeigšanu diskriminācijas, cita starpā diskriminācijas reliģijas dēļ, novēršanas jomā⁴².

Cīņa pret diskrimināciju un pozitīvas pieejas daudzveidībai sekmēšana, kā arī rasisma, ksenofobijas un jo īpaši naida runas apkarošana, ko veic, īstenojot gan attiecīgus ES noteikumus⁴³ un valsts tiesību aktus, gan mērķorientētus politikas pasākumus, ir rezultatīvas integrācijas politikas neatņemama daļa, un tām jābūt šādas politikas neatņemamai daļai.

Komisija:

- sāks projektus, kuru mērķis ir ar kultūras, filmu un mākslas starpniecību sekmēt starpkultūru dialogu, kultūru daudzveidību un Eiropas kopējās vērtības (“Radošā Eiropa”),
- sāks projektus, kuru mērķis ir sekmēt sociālo iekļaušanu ar jaunatnes un sporta starpniecību (*Erasmus+*),
- ierosinās Eiropas Brīvprātīgo dienestā lielāku prioritāti piešķirt pasākumiem, kas veltīti bēgļu un patvēruma meklētāju integrācijai to jaunajās uzņēmējās kopienās,

⁴⁰ Sievietu un vīriešu vienlīdzīgu iespēju padomdevēja komiteja (Komisijas vadīta pārvaldības struktūra) šogad sagatavos atzinumu par dzimumu jautājuma iekļaušanu Eiropas programmā migrācijas jomā.

⁴¹ Sk. Padomes 2000. gada 29. jūnija Direktīvu 2000/43/EK un Padomes 2000. gada 27. novembra Direktīvu 2000/78/EK.

⁴² Sk. priekšlikumu Padomes direktīvai par vienlīdzīgas attieksmes principa īstenošanu neatkarīgi no reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai dzimumorientācijas, COM(2008) 426 galīgā redakcija.

⁴³ Sk. Padomes 2008. gada 28. novembra Pamatlēmumu 2008/913/TI par krimināltiesību izmantošanu cīņā pret noteiktiem rasisma un ksenofobijas veidiem un izpausmēm.

- izstrādās praktiķiem paredzētas rokasgrāmatas un rīkkopas par kultūru izpratni un izpausmi, starpkultūru dialogu, trešo valstu valstspiederīgo aktīvu līdzdalību politiskajā, sociālajā un kultūras dzīvē un sportā uzņēmējās sabiedrībās un jauniešu darba ieguldījumu,
- dažādu ES fondu ietvaros sāks projektus, kuru mērķis ir sekmēt līdzdalību politiskajā, sociālajā un kultūras dzīvē un sportā, sociālo iekļaušanu ar izglītības, apmācības un jauniešu starpniecību, novērst un apkarot diskrimināciju, ar dzimumu saistītu vardarbību, rasismu un ksenofobiju, tostarp naida noziegumus un naida runu, kā arī uzlabot kopienu, tostarp reliģisko kopienu, savstarpējo sapratni,
- kopā ar Eiropas Parlamentu un Padomi turpinās strādāt pie diskriminācijas novēršanas direktīvas pieņemšanas.

Dalībvalstis tiek mudinātas to integrācijas politikas stiprināšanā:

- jau no paša sākuma sekmēt mijiedarbību ar uzņēmēju sabiedrību brīvprātīgo darbā, sporta un kultūras pasākumos,
- palielināt trešo valstu valstspiederīgo līdzdalību vietējās demokrātiskajās struktūrās,
- veikt ieguldījumus projektos un pasākumos, kuru mērķis ir cīnīties pret aizspriedumiem un stereotipiem (piem., informētības palielināšanas kampaņās, izglītības programmās),
- pilnībā īstenot tiesību aktus par rasisma un ksenofobijas apkarošanu un cietušo tiesībām un stingri piemērot vienlīdzīgas attieksmes un diskriminācijas novēršanas tiesību aktus,
- organizēt visiem trešo valstu valstspiederīgajiem pilsoniskās ievirzes programmas, kas veicinātu integrāciju uzņēmējā sabiedrībā un sekmētu ES vērtību izpratni un cieņu pret tām.

4.2. Integrācijas sekmēšanas rīki

4.2.1. Politikas koordinācija

Imigrantu integrācija ir politikas prioritāte, ko jācenšas īstenot ne tikai dažādās politikas jomās, bet arī dažādos līmeņos (ES, valsts, reģionālā un vietējā), iesaistot arī nevalstiskas ieinteresētās personas (pilsoniskās sabiedrības organizācijas, tostarp diasporas un migrantu kopienas, kā arī ticības kopienas).

Lai izpildītu iepriekš minētos uzdevumus, ES būtu jāpalielina sava nozīme dažādu dalībnieku un ieinteresēto personu koordinācijā un to savstarpējo kontaktu veidošanā imigrantu integrācijas jomā. Tāpēc Eiropas Komisija pārveidos pašreizējo Valstu integrācijas kontaktpunktu tīklu⁴⁴ par **Eiropas Integrācijas tīklu**, kam būs spēcīgāka koordinatora loma un pilnvarojums savstarpējās mācīšanās jomā. Komisija atbalstīs dalībvalstu savstarpējās apmaiņu tīkla ietvaros, īstenojot mērķorientētus mācību pasākumus, piemēram, mācību braucienus, salīdzinošu izvērtēšanu, savstarpēju palīdzību un mācīšanās no līdzbiedriem darbseminārus par konkrētiem integrācijas aspektiem. Tīkls sekmēs sadarbību ar valstu varas iestādēm un vietējām un reģionālajām varas iestādēm, pilsoniskās sabiedrības organizācijām

⁴⁴ Sk. <https://ec.europa.eu/migrant-integration/index.cfm?action=furl.go&go=/the-eu-and-integration/eu-actions-to-make-integration-work>.

un citiem ES mēroga dalībvalstu tīkliem saistītajās politikas jomās (nodarbinātības, izglītības, līdztiesības jomā utt.).

Kopš 2009. gada Eiropas Integrācijas forums⁴⁵ nodrošina platformu, kurā pilsoniskā sabiedrība un Eiropas iestādes var apspriest integrācijas jautājumus. 2015. gadā Integrācijas forums tika pārveidots par **Eiropas Migrācijas forumu**, kas aptver plašāku tematu loku, kurš ir saistīts arī ar migrāciju un patvērumu.

Turklāt ES politiskā sadarbība izglītības, jaunatnes, kultūras un sporta, kā arī nodarbinātības un sociālās iekļaušanas jomā risina problēmas, kas saistītas ar migrantu integrāciju. Nodarbinātības un izaugsmes stratēģijā “Eiropa 2020” izglītības, nodarbinātības un sociālās iekļaušanas jomā ir paredzēti uzdevumi, kuru mērķis ir pārraudzīt un veicināt strukturālās reformas. Lai uzlabotu rezultātus un sociālo iekļaušanu, dalībvalstīs gūtie rezultāti trešo valstu valstspiederīgo integrācijas jomā ir analizēti un pārraudzīti arī ziņojumos par valstīm un konkrētām valstīm adresētos ieteikumos, kuri sagatavoti Eiropas pusgada ietvaros un kuros uzmanība pievērsta integrācijai darba tirgū un izglītībai⁴⁶.

2015. gada novembrī Padome un Komisija nolēma pastiprināt sadarbību iekļaujošas izglītības, līdztiesības, taisnīguma, nediskriminācijas un pilsonisko prasmju pilnveides jomā stratēģiskās sistēmas Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā “Izglītība un apmācība 2020”⁴⁷ un ES darba plāna jaunatnes jomā 2016.–2018. gadam⁴⁸ ietvaros.

Papildus tam Komisija ES pilsētvides attīstības plāna ietvaros ir izveidojusi partnerību, kurā galvenā uzmanība pievērsta trešo valstu valstspiederīgo integrācijai un kurā Komisija, dalībvalstis, pilsētas un pilsoniskās sabiedrības pārstāvji kopā izstrādās konkrētas darbības integrācijas veicināšanai. Šis darbs tika pastiprināts, sākot politiskas apaļā galda sarunas starp Komisiju un Eiropas pilsētām, lai sekmētu ilgtermiņa integrāciju⁴⁹. Vispārējais mērķis ir stiprināt dialogu ar vietējām un reģionālajām varas iestādēm un pilsonisko sabiedrību (tostarp migrantu kopienām un diasporu organizācijām), tiekoties regulārās sanāksmēs, lai apspriestu integrācijas politiku un finansēšanas jautājumus.

4.2.2. Finansējums

Integrācijas politikas sekmes ir atkarīgas no saiknes starp stratēģisku, koordinētu un daudzdimensionālu politikas satvaru un piemērotu finansējuma atbalstu.

ES ir atbalstījusi integrācijas darbības ar īpašu finansējumu un — plašākā mērogā — ar instrumentiem, kas veicina dalībvalstu sociālo un ekonomisko kohēziju. Iepriekšējā periodā (2007.–2013. g.) no Eiropas Integrācijas fonda līdzekļiem tika iztērēti EUR 825 miljoni. Eiropas Integrācijas fonda starpposma novērtējums⁵⁰ liecināja, ka lielākajā daļā dalībvalstu fonda finansētie projekti bez šā finansējuma nebūtu īstenoti. Vairākās dalībvalstīs fonds veicināja NVO un vietējo dalībnieku integrācijas jomas pasākumu pastiprināšanu un paplašināšanu un uzlaboja integrācijas procesā iesaistīto ieinteresēto personu savstarpējo

⁴⁵ Integrācijas forumu izveidoja Eiropas Komisija partnerībā ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju.

⁴⁶ Sk. http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/country-specific-recommendations/index_lv.htm.

⁴⁷ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=URISERV:ef0016&from=EN>.

⁴⁸ Sk. <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13631-2015-INIT/lv/pdf>.

⁴⁹ Sk. http://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2016/04/04-05-2016-long-term-management-of-migratory-flows-a-new-partnership-between-the-commission-and-european-cities.

⁵⁰ Sk. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0847&from=EN>.

dialogu un apmaiņu ar idejām un labu praksi⁵¹. Papildus šim īpašajam atbalstam dalībvalstīm bija arī pieejamas ievērojamas strukturālo fondu līdzekļu summas, ko varēja izlietot tādu ar integrāciju saistītu pasākumu atbalstam, kuru mērķis ir uzlabot trešo valstu valstspiederīgo sociālo iekļaušanu, piekļuvi izglītībai un darba tirgum. Piemēram, Eiropas Sociālais fonds (ESF) līdzfinansēja darbības, kas sniegušas labumu vairāk nekā pieciem miljoniem šādu personu⁵². Tomēr šis finansējums bija tikai daļa no kopējiem ieguldījumiem dalībvalstīs.

Pašreizējā 2014.–2020. gada daudzgadu finanšu shēmā dalībvalstīs ir iezīmējušas EUR 765 miljonus Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda (*AMIF*) valstu programmās paredzētajiem integrācijas pasākumiem. Šis rādītājs ir nedaudz zemāks par iepriekšējā perioda rādītāju, kaut gan vajadzības patiesībā ir pieaugušas, un pašlaik jāsecina, ka šis apjoms pašreizējā situācijā nav pietiekams, ņemot vērā kopējos ieguldījumus, kas dalībvalstīm jāveic.

Ņemot to vērā, priekšsēdētājs Ž. K. Junkers 2015. gada septembra runā par stāvokli Eiropas Savienībā⁵³ norādīja, ka dalībvalstīm ir jāpārskata sava atbalsta, integrācijas un iekļaušanas politika, un Komisijas vārdā apņēmas izpētīt, kā ES fondi varētu atbalstīt šos centienus. Komisijas dienesti pēc tam apzināja dažādu dalītās pārvaldības fondu iespējas atbalstīt integrāciju, kā arī to, kāda nozīme varētu būt starptautiskām finanšu iestādēm. Komisija sagatavoja vadlīniju dokumentus, lai palīdzētu dalībvalstīm stratēģiskāk un saskaņotāk izmantot attiecīgos ES fondus un tādējādi ātrāk gūt labākus rezultātus praksē⁵⁴.

Dalībvalstīm šajā plānošanas periodā ir pieejami ievērojami Eiropas strukturālo un investīciju fondu (ESI fondi) līdzekļi, un šie fondi var būtiski atbalstīt integrācijas pasākumus. Konkrētāk, Eiropas Sociālais fonds (ESF) un Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF) atbalsta ar sociālo iekļaušanu, izglītību un darba tirgu saistītus ieguldījumus⁵⁵. Piemēram, visām dalībvalstīm sociālās iekļaušanas veicināšanai un nabadzības un diskriminācijas apkarošanai ir pieejams EUR 21 miljards no ESF, savukārt no ERAF līdzekļiem dalībvalstīs piešķirušas EUR 21,4 miljardus. ERAF var sniegt ieguldījumu pasākumos, kas sekmē ieguldījumus infrastruktūrā nodarbinātības, sociālās iekļaušanas un izglītības, kā arī mājokļu, veselības aprūpes un jaunuzņēmumu atbalstam un trūcīgu kopienu fiziskajā, ekonomiskajā un sociālajā atkopšanā pilsētu un lauku teritorijās, tostarp ar programmu inovatīviem pasākumiem pilsētvidē⁵⁶.

Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai (ELFLA) var palīdzēt atbalstīt integrāciju saistībā ar prioritāti “Veicināt sociālo iekļautību, nabadzības mazināšanu un ekonomisko attīstību lauku apvidos”, kurai kopumā atvēlēti EUR 14,4 miljardi, ko var piešķirt

⁵¹ Projekti galvenokārt bija vērsti uz valodu mācībām, pilsonisko ievirzi, piekļuves darba tirgum atvieglošanu, mijiedarbību ar uzņēmēju sabiedrību / starpkultūru dialogu, integrācijas politikas ieinteresēto personu spēju veidošanu, tostarp rīku un rādītāju izstrādi.

⁵² No citiem fondiem, piemēram, *Erasmus+*, 2014.–2015. gadā tika finansēts vairāk nekā 200 projektu, kas attiecās uz bēgļiem vai ar bēgļu iekļaušanu saistītu problēmu risināšanu.

⁵³ Sk. http://ec.europa.eu/priorities/sites/beta-political/files/state_of_the_union_2015_en.pdf.

⁵⁴ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/financing/fundings/docs/synergies_between_amif_and_other_eu_funds_in_relation_to_migrants_en.pdf un <http://ec.europa.eu/esf/BlobServlet?docId=14499&langId=en>.

⁵⁵ No abiem fondiem var saņemt finansējumu arī spēju veidošanai, labai pārvaldībai un atbalstam MVU, kas arī var palielināt kopējos ieguldījumus trešo valstu valstspiederīgo integrācijas atbalstīšanā.

⁵⁶ Eiropas Komisija 2015. gadā izdeva īpašus norādījumus dalībvalstīm par to, kā ar ESI fondu programmu palīdzību novērst marginalizētu kopienu, tostarp migrantu, segregāciju izglītībā un mājokļu jomā: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/thematic_guidance_fiche_segregation_en.pdf.

nodarbinātības iespēju radīšanai un pamatpakalpojumu sniegšanai, kā arī sociālās iekļaušanas darbībām.⁵⁷

Komisija aktīvi strādā kopā ar visām attiecīgajām ieinteresētajām personām, lai nodrošinātu, ka integrētā un stratēģiski koordinētā veidā tiek pilnīgi izmantots visu finansēšanas instrumentu potenciāls. Tā sekmē pieredzes apmaiņu dalībnieku un fondu starpā un iesaistīto dalībnieku spēju stiprināšanu, lai nodrošinātu saskaņotu pieeju. Pastiprināts dialogs un savstarpējā mācīšanās jau notiek ar *AMIF* un *ISF*⁵⁸ komitejas starpniecību. Vēl viens piemērs ir nesen izveidotais Eiropas Sociālā fonda Transnacionālās sadarbības tīkls migrācijas jomā, kas pulcē ESF vadošās iestādes, sociālos partnerus un citus attiecīgus dalībniekus, lai tie dalītos pieredzē par to, kā vislabāk izmantot ESF finansējumu (arī kopā ar *AMIF* atbalstu) trešo valstu valstspiederīgo integrācijai. Komisija turpinās padziļināt stratēģisko dialogu ar atsevišķām dalībvalstīm, rīkojot īpašas sanāksmes un sniedzot pielāgotas norādes, lai līdz maksimumam palielinātu pieejamā finansējuma izlietojumu un izpētītu vēl citas iespējas, ko sniedz pašreizējās programmas.

Komisija arī turpinās mudināt dalībvalstis, reģionālās un vietējās varas iestādes, kā arī sociālos partnerus un nevalstiskās organizācijas pilnīgi izmantot partnerības mehānismus ES fondu līdzekļu izlietošanā⁵⁹. Dalībvalstīm būtu jānodrošina organizācijām, jo īpaši tām, kas izmanto novatoriskas pieejas, iespējami plašākas iespējas piedalīties uzaicinājumos iesniegt priekšlikumus, kuri izsludināti saistībā ar šiem fondiem sagatavoto valstu programmu ietvaros.

Visbeidzot, Komisija plāno 2017. gada budžeta projekta ietvaros nostiprināt ES finansiālo atbalstu, kas no Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda tiek piešķirts dalībvalstīm trešo valstu valstspiederīgo integrācijai.

5. TURPMĀKĀ RĪCĪBA

Komisija šajā ES Integrācijas rīcības plānā izklāsta politikas prioritātes un rīkus, kas paredzēti konkrētām ES līmenī veicamām darbībām, ar kurām tiek atbalstīta dalībvalstu līmenī īstenotā rīcība integrācijas jomā, lai papildus attīstītu un nostiprinātu integrācijas politiku visā ES. Ceļā uz izturīgākas, saliedētākas un galu galā spēcīgākas sabiedrības izveidi ir pienācis laiks pāriet uz visaptverošu pieeju. Komisija turpinās ietvert imigrantu integrācijas, nediskriminācijas un iekļaušanas prioritāti visos attiecīgajos politikas pasākumos un jomās, un sagaida, ka dalībvalstis rīkosies tāpat.

⁵⁷ Eiropas strukturālo un investīciju fondu ietvaros Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds (EJZF) var sekmēt migrantu sociālo integrāciju, nodrošinot tiem profesionālo apmācību un izglītību, kā arī atbalstu jaunu uzņēmumu veidošanā, ja tie vēlas kļūt par pašnodarbinātajiem. Tas var atbalstīt arī integrētas vietējās attīstības stratēģijas, kas var arī sniegt plašu pakalpojumu klāstu migrantiem. Eiropas atbalsta fonds vistrūcīgākajām personām (*FEAD*) var atbalstīt materiālās pamata palīdzības un/vai sociālās iekļaušanas pasākumu sniegšanu trešo valstu valstspiederīgajiem, ja tie ir daļa no mērķa grupas, kas definēta valsts līmenī. *ERASMUS+* nodrošina EUR 400 miljonus, ko dalībvalstis var izmantot, lai uzlabotu sociālo iekļaušanu izglītības ceļā. Septītās pamatprogrammas un pamatprogrammas "Apvārnis 2020" ietvaros ES finansē pētniecību par migrantu integrāciju. Pārskatu par izpētes rezultātā veiktajiem visbūtiskākajiem konstatējumiem skatiet 2016. gada politikas pārskata "Research on Migration: Facing Realities and Maximising Opportunities" 51.–87. lpp.

⁵⁸ Iekšējās drošības fonds.

⁵⁹ Saskaņā ar noteikumiem Komisijas 2014. gada 7. janvāra Deleģētajā regulā (ES) Nr. 240/2014 par Eiropas rīcības kodeksu attiecībā uz partnerību saistībā ar Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem, OV L 74, 14.3.2014., 1.–7. lpp.

Komisija arī turpinās pārraudzīt integrācijas politiku un rezultātus, izmantojot un papildus attīstot pašreizējos rīkus un rādītājus, kā arī papildus stiprinot sadarbību ar attiecīgajiem dalībniekiem⁶⁰. Pamatojoties uz to, Komisija Eiropas pusgada ietvaros turpinās analizēt trešo valstu valstspiederīgo integrācijas rezultātus un attiecīgā gadījumā sniegt norādes dalībvalstīm⁶¹.

Savukārt dalībvalstis ir aicinātas, pamatojoties uz šo rīcības plānu un ņemot vērā jaunās un turpmākās problēmas, atjaunināt un nostiprināt savu integrācijas politiku, kas ir vērsta uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri valstī uzturas likumīgi, un nodrošināt, ka visas attiecīgās politikas jomas ir vērstas uz saliedētākas sabiedrības veidošanu. Dalībvalstīm būtu arī stratēģiski jāapsver, kā papildus integrācijai pielāgotam AMIF finansējumam laikus piesaistīt citu attiecīgu finansiālu atbalstu Eiropas strukturālo un investīciju fondu un citu ES finanšu instrumentu ietvaros, lai sekmētu dalībvalstu mērķu sasniegšanu integrācijas jomā, un būtu jāuzlabo dažādu politikas jomu un līmeņu sinerģija un savstarpējā papildināmība.

Komisija regulāri pārskatīs šajā rīcības plānā norādīto darbību īstenošanu un panāko progresu un noteiks nepieciešamās papildu darbības, kā arī ziņos Eiropas Parlamentam un Padomei.

PILNS PĀRSKATS PAR 2016.–2017. GADĀ PAREDZĒTAJĀM ES LĪMEŅA DARBĪBĀM

	ES līmeņa darbības dalībvalstu atbalstam	Provizoriskais laikposms	Galvenie dalībnieki
Pirmsizceļošanas/pirmsieceļošanas pasākumi	AMIF ietvaros sākt projektus, kas sekmē iedarbīgus pirmsizceļošanas un pirmsieceļošanas pasākumus (piem., valodu mācības, informēšana par galamērķa valsts kultūru un vērtībām utt.), tostarp pārmitināšanas programmu ietvaros	2016./2017. g.	Komisija, dalībvalstis, pilsoniskā sabiedrība, trešās valstis
	Sadarboties ar dalībvalstīm, lai stiprinātu sadarbību ar izvēlētajām trešām valstīm pirmsizceļošanas pasākumu jautājumā Valetas rīcības plāna ietvaros	2016. g.	Komisija, dalībvalstis, trešās valstis
	Jaunā Eiropas Savienības patvēruma aģentūra atvieglos paraugprakses apmaiņu pirmsizceļošanas integrācijas pasākumu jomā	2016.–2017. g.	Komisija, dalībvalstis
Izglītība	Nodrošināt Erasmus+ valodas prasmju novērtējumus un valodu mācības tiešsaistē aptuveni 100 000 nesen ieceļojušo trešo valstu valstspiederīgo, jo īpaši bēgļiem	2016. g.	Komisija

⁶⁰ Piemēram, ES kopā ar ESAO ir sākusi kopīgu starptautisku integrācijas rezultātu salīdzinājumu, kas nodrošina politikas veidotājiem atsauces kritērijus, lai tie varētu salīdzināt savā valstī gūtos rezultātus ar citās valstīs gūtajiem un apzināt labu praksi. *Indicators of Immigration Integration 2015 — Settling In*, ESAO/Eiropas Savienība, 2015. Nākotnē tiks analizēti arī vietējā mēroga integrācijas rezultāti. ES Pamattiesību aģentūra pašlaik strādā pie migrantu un to pēcteču sociālās iekļaušanas un iesaistes sabiedrībā pārraudzības no pamattiesību perspektīvas un 2017. gadā publicēs plašākā ES mēroga apsekojuma par saskari ar diskrimināciju, par naida noziegumos cietušajiem un migrantu un minoritāšu sociālo līdzdalību (*EU-MIDIS II*) otrās kārtas rezultātus.

⁶¹ Sk. 2016. gada 18. maijā pieņemtos konkrētām valstīm adresētos 2016. gada ieteikumus: http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/country-specific-recommendations/index_lv.htm.

	Atbalstīt valstu un reģionālajām varas iestādēm paredzētus mācīšanās no līdzbiedriem pasākumus par sagatavošanas klasēm, valodas un citu prasmju novērtēšanu, atbalsta sniegšanu nepavadītiem bērniem, starpkultūru izpratnes palielināšanu, akadēmisko kvalifikāciju atzīšanu un integrāciju augstākajā izglītībā	2016.–2017. g.	Komisija, dalībvalstis
	Izveidot pētniekiem, praktiķiem, vietējiem/reģionālajiem lēmumu pieņēmējiem paredzētus Eiropas politikas tīklus, kuros tie varētu dalīties labā praksē attiecībā uz nesen ieceļojušu personu integrāciju formālas un neformālas izglītības ceļā	2017. g.	Komisija
	Izstrādājot Eiropas Pirmsskolas izglītības un aprūpes (ECEC) kvalitātes sistēmu, kā arī palīdzot ECEC darbiniekiem un sniedzot tiem atbalstu reaģēšanā uz migrantu ģimeņu konkrēto situāciju, likvidēt šķēršļus migrantu zēnu un meiteņu, kas ir trešo valstu valstspiederīgie, iesaistei pirmsskolas izglītībā	2016. g.	Komisija, dalībvalstis
	Veicināt mazprasmīgu un mazkvalificētu personu prasmju pilnveidi jaunās Prasmju programmas Eiropai ietvaros	2016.–2017. g.	Komisija, dalībvalstis
	Finansēt transnacionālus projektus un partnerības, kas atbalsta iekļaujošu izglītību, apmācību un jaunatni, īpašu uzmanību pievēršot Erasmus+ projektiem, kas ir saistīti ar migrāciju un starpkultūru dialogu	2016.–2017. g.	Komisija, dalībvalstis, pilsoniskā sabiedrība
	Eiropas pusgada ietvaros turpināt analizēt trešo valstu valstspiederīgo integrācijas rezultātus	Ik gadu	Komisija
	Izmantojot tiešsaistes platformu “School Education Gateway”, tiešsaistesursos un profesionālās pilnveides pasākumos palīdzēt skolotājiem un skolu darbiniekiem rast veidus, kā veicināt iekļaujošu izglītību un apmierināt īpašas audzēkņu migrantu un ar bēgļu integrāciju saistītas vajadzības	2016. g.	Komisija
Darba tirgus un profesionālā apmācība	Jaunās Prasmju programmas Eiropai ietvaros izstrādāt “Prasmju rīkkopu trešo valstu valstspiederīgajiem”, lai sekmētu patvēruma meklētāju, bēgļu un citu trešo valstu valstspiederīgo prasmju un kvalifikāciju savlaicīgu noteikšanu	2016.–2017. g.	Komisija, dalībvalstis
	Uzlabot trešo valstu valstspiederīgo <u>akadēmisko</u> kvalifikāciju atzīšanu, cita starpā: <ul style="list-style-type: none"> – apmācot uzņēmējietāžu darbiniekus, lai atzīšanas procedūras varētu sākt drīzāk, – uzlabojot starptautisko aizsardzību saņēmušo personu piekļuvi akadēmisko kvalifikāciju atzīšanas procedūrām, – uzlabojot komunikācijas kanālus, ko ENIC-NARIC centri izmanto informācijas apmaiņai ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, tostarp NVO, kuras īsteno izglītības pasākumus uzņēmējietādēs, – izstrādājot apliecinājuma dokumentu novērtētājiem paredzētu rīkkopu, kas būs izmantojama bēgļu akadēmisko kvalifikāciju atzīšanā 	2016.–2017. g.	Komisija, dalībvalstis

	Uzlabot trešās valstīs iegūtu kvalifikāciju pārredzamību un izpratni, pārskatot Eiropas kvalifikāciju sistēmu (jaunās Prasmju programmas Eiropai ietvaros ir pieņemts priekšlikums Padomes ieteikumam), kā rezultātā tiks uzlabota tās īstenošana un paplašināts tās tvērums, lai varētu to sasaitīt ar citu pasaules reģionu kvalifikāciju sistēmām	2016.–2017. g.	Komisija, dalībvalstis
	Finansēt projektus, kas sekmē paātrinātu iesaistīšanu darba tirgū un profesionālajā apmācībā (piem., novērtējot un validējot prasmes, nodrošinot uz nodarbinātību vērsta valodu mācības, kā arī apmācību darbavietā) un bēgļu un sieviešu integrāciju darba tirgū (<i>EaSI/AMIF</i>)	2016.–2017. g.	Komisija, dalībvalstis, pilsoniskā sabiedrība
	Veicināt dalīšanos daudzsološā praksē attiecībā uz integrāciju darba tirgū, izmantojot jau izveidotos tīklus un programmas (Eiropas Valstu nodarbinātības dienestu tīklu, Garantijas jauniešiem koordinātoru tīklu, Savstarpēju mācību programmu un Eiropas Lauku attīstības tīklu)	2016. g.	Komisija, dalībvalstis
	Izveidot tiešsaistes repozitoriju, kurā būs daudzsološas prakses piemēri attiecībā uz patvēruma meklētāju un bēgļu integrāciju darba tirgū un kuru varēs izmantot dalībvalstu politikas veidotāji	2016. g.	Komisija, dalībvalstis
	<i>Science4Refugee</i> : iniciatīva, kas paredzēta piemērotu amatu ES universitātēs un pētniecības institūtos atrašanai zinātnisko izglītību ieguvušiem bēgļiem un patvēruma meklētājiem	2016.–2017. g.	Komisija
	Nodrošināt finansējumu pašvaldību un vietējo varas iestāžu spēju stiprināšanai saistībā ar bēgļu uzņemšanas un integrācijas praksi, īpašu uzmanību pievēršot integrācijai darba tirgū	2016./2017. g.	Komisija, dalībvalstis, vietējās un reģionālās varas iestādes
	Eiropas pusgada ietvaros turpināt analizēt trešo valstu valstspiederīgo integrācijas rezultātus	Ik gadu	Komisija
	Garantijas jauniešiem shēmas ietvaros uzlabot neaizsargātu, <i>NEET</i> situācijā esošu jauniešu, tostarp migrantu izcelsmes jauniešu, piesaistīšanas pasākumus	2016.–2017. g.	Komisija, dalībvalstis
	Apzināt paraugpraksi migrantu uzņēmējdarbības veicināšanā un atbalstīšanā un finansēt šīs paraugprakses izplatīšanai paredzētus izmēģinājuma projektus	2016. g.	Komisija, dalībvalstis
	Sociālās inovācijas sacensības, kurās apbalvo produktu, tehnoloģiju, pakalpojumu un modeļu inovācijas, kas var sekmēt bēgļu un citu trešo valstu valstspiederīgo integrāciju	2016. g.	Komisija, privātais sektors
	Izmantojot pašreizējās politikas iniciatīvas un programmas (Eiropas Māceklību aliansi, Eiropas Jaunatnes paktu, <i>Erasmus+</i> , ESF, sistēmu “Izglītība un apmācība 2010”), sekmēt dalīšanos daudzsološā praksē attiecībā uz integrāciju profesionālajā izglītībā un apmācībā un mācīšanos no līdzbiedriem	2016.–2017. g.	Komisija, dalībvalstis, privātais sektors
Piekluve pamatpakalpojumiem	Veicināt ES fondu izmantošanu trešo valstu valstspiederīgajiem paredzētai uzņemšanas, izglītības, mājokļu, veselības aprūpes un sociālajai infrastruktūrai	2016.–2017. g.	Komisija

iem	Stiprināt sadarbību ar Eiropas Investīciju banku, lai nodrošinātu finansējumu nesen ieceļojušu trešo valstu valstspiederīgo pagaidu izmitināšanai un veselības aprūpes struktūrām, kā arī sociālajiem mājokļiem	2016.–2017. g.	Komisija, dalībvalstis, EIB
	Veicināt mācīšanos no līdzbiedriem starp dalībvalstīm par mājokļu problēmu risināšanu	2017. g.	Komisija, dalībvalstis
	Atbalsīt paraugpraksi aprūpes nodrošināšanā neaizsargātiem trešo valstu valstspiederīgajiem un bēgļiem, tostarp sievietēm, bērniem un veciem cilvēkiem Veselības programmas (2016. gada darba plāna) ietvaros	2016. g.	Komisija, dalībvalstis, veselības aprūpes jomas ieinteresētās personas
	Izstrādāt veselības nozares darbiniekiem un tiesībaizsardzības amatpersonām paredzētus eksperimentālus apmācības moduļus par trešo valstu valstspiederīgo veselības aprūpi, lai uzlabotu un nostiprinātu primārās veselības aprūpes sniedzēju prasmes un spējas, un sekmēt holistisku pieeju personu veselības aprūpei	2016.–2017. g.	Komisija, dalībvalstis, veselības aprūpes jomas ieinteresētās personas
Aktīva līdzdalība un sociālā iekļaušana	Izstrādāt praktiķiem paredzētas rokasgrāmatas un rīkkopas par kultūru izpratni un izpausmi, starpkultūru dialogu, trešo valstu valstspiederīgo aktīvu līdzdalību politiskajā, sociālajā un kultūras dzīvē un sportā uzņēmējās sabiedrībās un jauniešu darba ieguldījumu	2016.–2017. g.	Komisija, dalībvalstis, izglītības jomas ieinteresētās personas
	Sākt projektus, kuru mērķis ir ar kultūras, filmu un mākslas starpniecību sekmēt starpkultūru dialogu un popularizēt Eiropas vērtības (“Radošā Eiropa”)	2016. g.	Komisija, dalībvalstis, pilsoniskā sabiedrība
	Ar AMIF līdzekļiem finansēt projektus, kas veicina trešo valstu valstspiederīgo līdzdalību politiskajā, sociālajā un kultūras dzīvē	2016.–2017. g.	Komisija, dalībvalstis, pilsoniskā sabiedrība
	Programmas “Eiropa pilsoņiem” ietvaros finansēt pilsētu tīklu, pilsētu mērķsadarbības un pilsoniskās sabiedrības projektus pilsoniskās līdzdalības jomā, tostarp trešo valstu valstspiederīgajiem paredzētus projektus	2016.–2020. g.	Komisija, dalībvalstis, vietējās un reģionālās varas iestādes, pilsoniskā sabiedrība
	Risināt ar ksenofobiju saistītus jautājumus, veidojot izpratni un popularizējot paraugpraksi ar ksenofobiju saistītu darbību un runu apkarošanā nesen izveidotās ES augsta līmeņa grupas rasisma, ksenofobijas un cita veida neiecietības apkarošanā kontekstā	No 2016. g.	Komisija, dalībvalstis, pilsoniskā sabiedrība
	Eiropas Brīvprātīgo dienesta (daļa no Erasmus+ programmas) ietvaros sekmēt projektus par bēgļu integrāciju	2016. g.	Komisija, dalībvalstis, pilsoniskā sabiedrība
	Programmas “Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” ietvaros finansēt projektus par rasisma un ksenofobijas, tostarp naida noziegumu un naida runas, novēršanu un apkarošanu, iniciatīvas, kuru mērķis ir uzlabot kopienu savstarpējo sapratni un kuras veicina starpreliģiskus un starpkultūru pasākumus un projektus, un ES NVO, kas cīnās	2016.–2017. g.	Komisija, dalībvalstis, pilsoniskā sabiedrība

	pret diskrimināciju		
	Izveidot vienota kontaktpunkta tīmekļa lapu, kurā tiktu sniegta informācija par attiecīgu ES finansējumu, kas atbalsta projektus un iniciatīvas, kuri sekmē iecietību un cīnās pret rasismu, ksenofobiju un diskrimināciju	2016. g.	Komisija
	Finansēt projektus, kuru mērķis ir izplatīt un atkārtot labu praksi, kas sekmē sociālo iekļaušanu vietējā mērogā, tostarp <i>Erasmus+</i> projektus par integrāciju	2016.–2017. g.	Komisija
	Izstrādāt politikas veidotājiem un jaunatnes darbiniekiem paredzētu rīkkopu, kas attiecas uz jaunatnes darba un ikdienējās un neformālās mācīšanās ieguldījumu integrācijas procesā	2016.–2017. g.	Komisija, dalībvalstis, izglītības jomas ieinteresētās personas
	Programmas “Radošā Eiropa” ietvaros finansēt transnacionālus kultūras un audiovizuālos projektus, kas sekmē bēgļu integrāciju	2016. g.	Komisija, pilsoniskā sabiedrība
	<i>Erasmus+</i> ietvaros sākt projektus, kuru mērķis ir sekmēt sociālo iekļaušanu ar jaunatnes un sporta starpniecību	2016. g.	Komisija, dalībvalstis, pilsoniskā sabiedrība
	<i>AMIF</i> ietvaros finansēt projektus, kuru mērķis ir agrīni identificēt, aizsargāt un integrēt trešo valstu valstspiederīgos, kas ir cietuši no cilvēku tirdzniecības, un kuros īpaša uzmanība pievērsta bērniem un nepavadītiem bērniem	2016.–2017. g.	Komisija, dalībvalstis, pilsoniskā sabiedrība
	Kopā ar Eiropas Parlamentu un Padomi turpināt strādāt pie diskriminācijas novēršanas direktīvas pieņemšanas		
	Apzināt un izplatīt labu praksi attiecībā uz atbalsta sniegšanu sievietēm	2016.–2017. g.	Komisija, dalībvalstis, pilsoniskā sabiedrība
Koordinācijas, finansēšanas un pārraudzības rīki	Nostiprināt Valstu integrācijas kontaktpunktu tīklu un pārveidot to par “Eiropas Integrācijas tīklu”, kas sekmē dalībvalstu savstarpējo mācīšanos	2016.–2017. g.	Komisija, dalībvalstis
	ES pilsētvides attīstības plāna ietvaros īstenotā partnerībā veicināt dažādu pārvaldības līmeņu, tostarp reģionālā un vietējā līmeņa, savstarpējo sadarbību, īpašu uzmanību pievēršot trešo valstu valstspiederīgo integrācijai	2016.–2017. g.	Komisija, dalībvalstis, vietējās un reģionālās varas iestādes
	Atbalstīt novatoriskas vietēja mēroga darbības, piešķirot mērķorientētu finansējumu, cita starpā programmas “Novatoriskas darbības pilsētu attīstībai” ietvaros	2016.–2017. g.	Komisija, vietējās un reģionālās varas iestādes
	Uzlabot visu attiecīgo ES finansēšanas instrumentu koordināciju un stratēģisko saskaņošanu, lai palielinātu ES atbalsta ietekmi uz trešo valstu valstspiederīgo integrāciju kopumā	2016.–2017. g.	Komisija, dalībvalstis
	Visu attiecīgo ES fondu ietvaros pastiprināt sadarbību, īstenojot īpašas valstu atbildīgo varas iestāžu apmaiņas un apmeklējumus	2016.–2017. g.	Komisija, dalībvalstis
	Ievērojot partnerības un dalītas atbildības principu, ESF Transnacionālās sadarbības tīkla migrācijas jomā ietvaros stiprināt visu attiecīgo dalībnieku	2016.–2017. g.	Komisija, dalībvalstis, citi

	iesaisti, cita starpā atbalstot dažādu dalībnieku pieredzes apmaiņu attiecībā uz ESF finansējuma izlietošanu bēgļu integrācijai		dalībnieki
	Gūt papildu pierādījumus par integrāciju ES līmenī, cita starpā pārbaugot integrācijas rezultātus vietējā mērogā	2016.–2017. g.	Komisija, dalībvalstis, arī sadarbībā ar ESAO
	No pamattiesību perspektīvas pārraudzīt imigrējušo trešo valstu valstspiederīgo sociālo iekļaušanu un līdzdalību sabiedrībā	2016. g.	ES Pamattiesību aģentūra